

การประชุมทางวิชาการ

การวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 11

The 11th National Symposium on Educational Research

เรื่อง

การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เขตพื้นที่การศึกษภาคใต้ ปีการศึกษา 2547)

ผู้วิจัย

ระยะที่ 1 วันที่ 23 เมษายน-30 กันยายน 2547

รศ.อาริสา รัตนเพ็ชร

ดร.ศุภวรรณ เลิศไกร

อาจารย์เอ็ดสวัณน์ กัมฉิ

อาจารย์สุธิตา มณีชัย

ระยะที่ 2 วันที่ 1 ตุลาคม 2547 – 30 เมษายน 2548

รศ.อาริสา รัตนเพ็ชร

อาจารย์สุธิตา มณีชัย

ปีที่ทำวิจัยสำเร็จ ปี 2548 โดยมีช่วงระยะเวลาการวิจัย 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 วันที่ 23 เมษายน-30 กันยายน 2547

ระยะที่ 2 วันที่ 1 ตุลาคม 2547 – 30 เมษายน 2548

หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 10 วรรค 4 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างจากการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนทั่วไป ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ) จึงได้ทำโครงการพัฒนารูปแบบและหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2546 ขึ้น โดยมีรองศาสตราจารย์ ศักดา บุญโต ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหัวหน้าโครงการฯ และมีโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่มีความพร้อมในเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมโครงการฯ

จากโครงการฯ ดังกล่าว คณะผู้วิจัยร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เล็งเห็นคุณประโยชน์ที่ได้จากโครงการฯ ส่งผลให้เกิดการวิจัยดังกล่าวในเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ขึ้น ภายใต้ชื่อโครงการ “โครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ปีการศึกษา 2547)”

แนวคิด ทฤษฎี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนคณิตศาสตร์และเล็งเห็นถึงการนำคณิตศาสตร์ไปสู่การพัฒนาและแก้ปัญหาในศาสตร์อื่น ๆ

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. สร้างและพัฒนาหลักสูตรระยะเวลาเรียน และหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. จัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว เพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้

กลุ่มตัวอย่าง

1. โรงเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย	จังหวัดสงขลา
2. โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ	จังหวัดสงขลา
3. โรงเรียนบูรณะรำลึก	จังหวัดตรัง
4. โรงเรียนจุฬาภรณ	จังหวัดสตูล
5. โรงเรียนสุราษฎร์ธานี	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
6. โรงเรียนพุนพิณพิทยาคม	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
7. โรงเรียนเตรียมอุดมภาคใต้	จังหวัดนครศรีธรรมราช

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เชิญผู้บริหารของโรงเรียนทั้ง 14 จังหวัด มาร่วมรับฟังข้อมูลและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการขยายเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่สนใจและมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการฯ จึงแจ้งความจำนงค์เข้าร่วมโครงการฯ ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหลังจากนั้น โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ จะเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าร่วมโครงการฯ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือ

หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

1. หลักสูตรระยะเวลาเรียน ได้มาโดยการร่วมกันพิจารณาระหว่าง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

2. หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ ได้มาโดยการเสนอจากผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ศึกษาวิจัยในโครงการฯ ดังกล่าวมาแล้ว

กระบวนการดำเนินงาน

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระยะเวลาเรียน

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระยะเวลาเรียนใช้แผนการจัดการเรียนรู้เดียวกัน โดยแผนดังกล่าวเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการฯ จากทุกโรงเรียน และคณะวิจัย

การจัดห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่อยู่ในโครงการฯ นั้นให้เป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน โดยมีลักษณะดังนี้

1. จัดให้นักเรียนที่อยู่ในโครงการฯ อยู่ห้องเรียนเดียวกัน (แยกจากนักเรียนกลุ่มปกติ)
2. จัดให้นักเรียนที่อยู่ในโครงการฯ อยู่ห้องรวมกับนักเรียนกลุ่มปกติ แต่สำหรับวิชาคณิตศาสตร์แยก

ออกมาเรียนต่างหาก

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ได้จัดแบ่งศูนย์การเรียนออกเป็น 2 ศูนย์ ดังนี้

1. ศูนย์โรงเรียนสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย โรงเรียนสุราษฎร์ธานี โรงเรียนพุนพินพิทยาคม และ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้

2. ศูนย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วย โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวรุณ โรงเรียนบูรณะรำลึก และ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สตูล

การเรียนการสอนตามหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ แบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ภาคบรรยาย และ ภาคปฏิบัติ

การเรียนการสอนตามหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ ภาคบรรยาย จะจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบ โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในหัวข้อทางคณิตศาสตร์ที่สนใจมาเป็นผู้บรรยายการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ ภาคปฏิบัติ หลังจากให้นักเรียนได้เรียนภาคบรรยายจากวิทยากรแล้ว อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ในแต่ละโรงเรียนจะทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง คอยให้คำปรึกษาในการค้นคว้าเพิ่มเติม รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่วิทยากรเสนอแนะ

สรุปผลวิจัย

จากการวิจัยได้หลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ดังนี้

1. หลักสูตรระยะเวลาเรียน
2. หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

หลักสูตรลดระยะเวลาเรียน (Acceleration Program)

ระดับ	เนื้อหา	จำนวน คาบ	โรงเรียนที่รับผิดชอบ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้	
มัธยมศึกษาปีที่ 4	ภาคเรียนที่ 1	1. เซต	10	โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย จ.สตูล
		2. การให้เหตุผล	6	โรงเรียนพุนพินพิทยาคม
		3. ตรรกศาสตร์	24	โรงเรียนพุนพินพิทยาคม
		4. จำนวนจริงและทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น	38	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
	ภาคเรียนที่ 2	5. เรขาคณิตวิเคราะห์	38	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้
		6. ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน	30	โรงเรียนสุราษฎร์ธานี
		7. ทรีโกณมิติ	48	โรงเรียนบูรณะรำลึก
		8. กำหนดการเชิงเส้นและตรีโกณมิติ	6	โรงเรียนมหาวชิราวุธ
รวม		200		
ระดับ	เนื้อหา	จำนวน คาบ	โรงเรียนที่รับผิดชอบ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้	
มัธยมศึกษาปีที่ 5	ภาคเรียนที่ 1	1. ฟังก์ชันเอกซ์โปเนนเชียลและลอการิทึม	27	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้
		2. เมทริกซ์และดีเทอร์มิแนนต์	20	โรงเรียนสุราษฎร์ธานี
		3. เวกเตอร์ 2 และ 3 มิติ	36	โรงเรียนพุนพินพิทยาคม
		4. จำนวนเชิงซ้อนและสมการพหุนาม	24	โรงเรียนมหาวชิราวุธ
	ภาคเรียนที่ 2	5. ทฤษฎีกราฟ	15	โรงเรียนบูรณะรำลึก
		6. ลำดับและอนุกรม	38	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
		7. แคลคูลัส	40	โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย จ.สตูล
รวม		200		
มัธยมศึกษาปีที่ 6	ภาคเรียนที่ 1	1. การเรียงสับเปลี่ยนและการจัดหมู่	30	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคใต้
		2. ความน่าจะเป็น	20	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
		3. สถิติและความสัมพันธ์เชิงฟังก์ชันของข้อมูล	50	โรงเรียนบูรณะรำลึก
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ การนำเสนอข้อมูลและค่ากลาง (12 คาบ) ▪ การกระจายของข้อมูล (25 คาบ) ▪ ความสัมพันธ์เชิงฟังก์ชัน (13 คาบ) 		โรงเรียนสุราษฎร์ธานี โรงเรียนพุนพินพิทยาคม
รวม		100		

หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

	เนื้อหา		จำนวน (คาบ)	
			บรรยาย	ปฏิบัติ
มัธยมศึกษาปีที่ 4	ภาคการศึกษาที่ 1	1. เวกคณิต	10	10
		2. ลำดับของจำนวนเชิงรูปเรขาคณิต	2	4
		3. คณิตศาสตร์กับ ICT <ul style="list-style-type: none"> • นักคณิตศาสตร์ • ฟิโบนัชชี 	1 3	8 7
		4. วิธีการพิสูจน์และอุปนัยเชิงคณิตศาสตร์	10	10
		5. การแก้ปัญหา	2	4
		6. อสมการ	5	4
	รวม		33	47
	ภาคการศึกษาที่ 2	1. เรขาคณิตสามมิติรูปและ Tessellation	10	10
		2. เกมชีวิตและหลักการทำรังนกพิราบ	3	-
		3. ทฤษฎีกราฟ	20	20
		4. ค่ายคณิตศาสตร์	-	17
รวม		33	47	
มัธยมศึกษาปีที่ 5	เนื้อหา		จำนวน (คาบ)	
	ภาคการศึกษาที่ 1	1. ฟังก์ชันก่อกำเนิด	10	10
		2. ความสัมพันธ์เวียนเกิด	10	10
		3. พีชคณิตแบบบูล	15	15
		4. คณิตศาสตร์ที่น่าสนใจ (ค้นจาก Internet)	-	10
	รวม		35	45
	ภาคการศึกษาที่ 2	1. ความสัมพันธ์ นิยามและสมบัติของความสัมพันธ์	5	5
		2. ผลแบ่งกัน (Partition)	5	5
		3. สมภาค (Congruence)	5	5
		4. กลุ่ม (Group) ริง (Ring) และฟิลด์ (Field) พร้อมคุณสมบัติเบื้องต้น	20	20
	5. คณิตศาสตร์กับ ICT เกี่ยวกับ กลุ่ม ริง ฟิลด์	-	10	
รวม		35	45	
มัธยมศึกษาปีที่ 6	เนื้อหา		จำนวน (คาบ)	
	ภาคการศึกษาที่ 1	1. ฟังก์ชันและกราฟ	5	5
		2. ลิมิตและความต่อเนื่อง	5	5
		3. อนุพันธ์ของฟังก์ชันและการประยุกต์	15	15
		4. ปริพันธ์และการประยุกต์	15	15
รวม		40	40	

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรระยะเวลาเรียน

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรระยะเวลาเรียน เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน โดยใช้ข้อสอบ Pre-test และ Post-test ที่ออกจากที่ประชุมของคณะวิจัย และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการฯ จากแต่ละโรงเรียน

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ ได้แบ่งการวัดและประเมินผลออกเป็น 2 หัวข้อ คือ

1. การประเมินการปฏิบัติ 80 คะแนน
 - 1.1 ความตั้งใจเรียน/การเข้าชั้นเรียน
 - 1.2 ภาระงาน
 - 1.3 การนำเสนอผลงาน
2. การประเมินผลทดสอบจากแบบทดสอบ 20 คะแนน

หมายเหตุ หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์แต่ละภาคการศึกษา คิดเป็น 2 หน่วยกิต

ข้อเสนอแนะและประโยชน์ของงานวิจัย

หลักสูตรระยะเวลาเรียนและหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ที่ได้จากโครงการฯ เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของประเทศไทยให้ ได้ผลดียิ่งขึ้น

ผลกระทบ

ผู้เรียนเห็นความสวยงามและประโยชน์ของคณิตศาสตร์ อันก่อให้เกิดความประทับใจและสนใจที่จะศึกษาคณิตศาสตร์ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น